

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

VI. De impedimentis dirimentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

866 *Moral. Theologia Tract. VII. Sacramenta,*
do non delinquit; quia tunc accidentaliter extra vas profundit.

59. *Potest ne coniux desistere à copula incepta?* Vir quidem absque causa non potest, donec perficiat, si foemina perficit.

60. *Menstrua ne, aut pragnatio impediunt à copula?* Menstrua minimè. Pragnatio autem foeminae tunc, quando periculum abortus timeretur, aut damnum graue foetui ueniret, aut manifestum periculum effusionis seminis instaret. Profectò cum propriae salutis damno nemo reddere tenetur.

61. *Coniux impedimenti alicuius conscius est.* Nec petere, nec reddere potest. Dubius est solummodo. Reddat tantum, & post adhibitam diligentiam petat etiam.

62. *Quid si Matrimonio ex copula cum consanguinea affinitas superueniat?* Intra gradum secundum non petat, nisi prius dispensetur.

63. *Licent ne tactus veneri inter coniuges?* Si referuntur ad copulam, liciti sunt. Si ad maiorem voluptatem capiendam, veniales. Si ad pollutionem extra vas, vel cum illius morali periculo, mortales sunt.

64. *An liceant sponsis aliqui tactus?* Oscula, aliique honesti tactus licent, alios prohibitos esse affirmo.

CAPVT VI.

De impedimentis dirimentibus.

§. I.
Impedimenta dirimentia.

65. **S**CIO solius Ecclesiastici Principis munus esse Matrimonii quòd Sacramentum est, impedimenta statuere, ad qua quidem iusta causa requiritur; huiusmodi potestatem sibi soli ex generali consuetudine Papam reseruasse, mortalemque culpam esse, cum dirimente impedimento contrahere. Rogo quotuplex sit impedimentum? Duplex equidem, & impediens, & dirimens; illud impedit ne Matrimonium fiat, hoc factum relaxat.

66. *Quot sunt impedimenta dirimentia?* Iuxta ius antiquum sunt duodecim: iuxta nouum autem quatuordecim huiusce carminibus vulgariter expressa:

Error, Conditio, Votum, Cognatio, Crimen, Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas.

Si sis Affinis, si fortè coire nequibus.

Si Parochi & duplicis desit presentia testis.

Raptave sit mulier, nec parti reddita tua :

Hac facienda vetant connubia, facta retractant.

67. *Error s impedimentum expende.* Error circa personam §. 1. Error. siue sit antecedens & causa contractus, siue comitans, & causa, vt actus voluntarius non fiat, dirimit Matrimonium. v. gr. Mariam accipio mihi persuasus Catharinam esse, quam sic ad coniugium expeto, vt minimè ducerem Mariam. Profectò error circa qualitatem non vitiat coniugium, nisi per modum conditionis ea qualitas, in qua erratur, apponeretur.

68. *Conditionis impedimentum exprime.* Conditionis seruilis error in contractu liberi cum ancilla, vel serui cum libera irritat Matrimonium, licet seruus pro determinato tempore liber esset futurus. §. 3. Conditio.

69. *Quid si huiusmodi error deteriozem errantis non efficit conditionem?* Non dirimit. Dominus seruum tradit libera re-scienti seruitutem. Hoc ipso à seruitute liberat, vt iniuriam refarciat. Idem affirmo, si dominus tradat ancillam libero seruitutis conscio, & ancillam per instrumentum dotet; fit enim illa hoc ipso libera, & in vtroque casu Matrimonium est validum.

70. *Num seruus domino inuito possit Matrimonium inire?* Potest, nec propterea potest à domino puniri, nec vsum Matrimonij valet dominus impedire. Verùm sic Matrimonio contracto, illi potius obsequendum, cuius necessitas magis virget; cæteris paribus, coniugi potius satisfaciendum.

71. *Quid de filiis?* Conditionem matris sequuntur quoad seruitutem; quoad honores autem & notabilem conditionem patris.

72. *Voti explicia impedimentum.* In approbata Religione §. 4. Votum. votum solemne, aut simplex in nostra Societate irritat Matrimonium subsequens.

73. *Cognationis impedimentum preme.* Impedit Matrimo- §. 5. Cognatio. nium carnalis cognatio: vinculum scilicet personarum ab eodem propinquo stipite descendendum, carnali propagatione contractum, Impedit etiam spiritualis cognatio; impedit & legalis. Profectò naturalis distinguitur per lineas ascendendum, descendendum, & collateralium; & per gradus, ex quibus vsque ad quartum hodie consanguinitas iure Canonico dirimit. Profectò in primo gradu tam in linea recta, quam collateralis naturali iure irritum est Matrimonium; in aliis autem, licet sit probabile in linea recta in infinitum dirimi:

dirimi : attamen probabilius arbitror, ad eum tantum terminari, ad quem generantis virtus non amplius peruenit. Certè Pontificia dispensatione iusta de causa in omnibus iniri potest coniugium, excepto primo. In cuius expositionem adnoto in cognatione duplicem esse lineam, rectam & transversalem. *Recta* est, quando multi successiue de vno procedunt. v. g. filius à patre, nepos à filio: &c. *Transuersalis* autem, quando multi de vno descendunt, sed non successiue vnus ab alio sicut in *Recta* : v. g. ex patre duo filij, ex his duobus filiis alij duo, &c.

74. *Quomodo huiusce cognationis gradus dignoscuntur?* Duplicem regulam exhibeo. Prima quidem ad lineam rectam numerus graduum numerum personarum æquat, vna sublata : v. gr. pater ac filius sunt duo, vna sublata persona, altera remanet, vnde primo in gradu pater & filius aderunt. Secunda verò ad lineam transversalem, duabus propositis personis ex eadem radice procedentibus, in eodem aderunt inter se gradu, quo ipsi cum radice à qua procedunt, insunt : v. gr. duo fratres vnius parentis filij primo in gradu sunt, inter se, quia vterque cum parente primo in gradu versatur : item duo consobrini secundum inter se gradum æquabunt ; quia singuli secundo in gradu cum ipsorum auo consistunt.

75. *De spirituali cognatione quid?* Est spiritualis cognatio Ecclesiæ statuto consurgens ex collatione Baptismi, & Confirmationis : & susceptione baptizati, & confirmati. *Cognatio hac Matrimonio contracto superuenit.* Non dirimit, ad summum impedire debiti petitionem affirmari. *Inter quosnam contrahitur?* Inter baptizantem & baptizatum, huiusque patrem, & matrem ; inter susceptorem item, & susceptum huiusque patrem, & matrem. Idem assero in Confirmatione accidere.

76. *Cognitionem denique legalem explica.* Propinquitas quædam est ex adoptione proueniens : adoptio autem ex legitima extraneæ personæ in filium, vel nepotem assumptio, quæ tunc perfecta est, cum adoptatus in adoptantis transit potestatem, illique succedit vel tanquam necessarius hæres, ex testamento in quarta parte, vel tanquam filius ab intestato in totum.

77. *Adoptionis imperfectæ differentiam exprime.* Hoc à perfecta prædicta differt, quòd per eam non transit adoptatus in adoptantis potestatem, nec illi tanquam necessarius hæres ex testamento succedit, sed tantum ab intestato.

78. *Denique*

78. Denique cognationis huiusce species adnota. Tres sunt. Prima in linea recta inter adoptantem, & adoptatum. Secunda à latere inter adoptatum & filios carnales adoptantis. Tertia per modum affinitatis inter adoptatum & vxorem adoptantis; & inter adoptantem & vxorem adoptati.

79. *Quanam igitur cognatio legalis dirimit?* Perfecta tantum dirimit Matrimonium subsequens quo ad omnes eius species; imperfecta autem impedit tantum ne fiat. Porro ad gradum quartum se extendit descendendum adoptati, eorum videlicet, qui dum is adoptatus fuit in adoptati erant potestate.

80. *Criminis discutiamus impedimentum.* Crimen duplex. Primum Adulterium cum machinatione mortis alterius coniugum, quod dirimit Matrimonium subsequens cum quocunque alio. Admonuerim tamen necessarium esse, ut Matrimonium contra quod est facta machinatio, verum sit: ut machinatio sortiatur effectum, subsequuta scilicet coniugis alterius nece: ut homicidium sit vxoris, nam si vir occidatur, secundum aliquos non incurritur impedimentum: ut tam mortis machinatio, quam adulterium interueniat, nisi uterque ad necem sit cooperatus; tunc enim adulterium non requiritur: ut quando alter machinatus est mortem, adulterium commissum sit utrique notum: ut homicidium coniugis eo fine factum sit, ut cum altero coniugium texatur. Secundum delictum est adulterium cum fide data, vel adulterium cum Matrimonio de facto; in utroque casu irritum est. Ad id autem requiritur, ut prius matrimonium validum fuerit: ut adulterium coniunctum sit, vel cum promissione futuri Matrimonij, vel cum Matrimonio de facto, ut promissio Matrimonij sit externa, quamuis ficta, modò fictio non appareat: ut adulterium scienter factum sit, utroque scilicet sciente alterum esse coniugatum. Ut promissio facta ab vno, ab altero sit acceptata: ut adulterium perfectum sit, & consummatum.

§. 6.
Crimen.

81. *Disparitatis cultus impedimentum exponas.* Matrimonium fidelis baptizati cum infideli Gentili, Iudæo, Mahometano Ecclesiastico iure dirimitur; non quòd aliqua sit *legestas* expressum, sed quòd Christiani populi consuetudo vim legis *tus* habens obligationem inducit.

§. 7.
Dispari-

82. *An Matrimonium Catholici cum hæretico coniuge sit validum?* Prohibitum quidem est iure Canonico, sed validum, & accedente Pontificis dispensatione licitum; modò nullum in Catholico adsit subuersionis periculum.

§. 8. *Vis.* 83. *Vim explicare aggrediamur.* Nullum quidem est Matrimonium vi, aut metu qui in constantem virum cadat, contractum. Profectò si post vim consentiat coniux, adueniatque maritalis actus, validatur.

§. 9. *Ordo.* 84. *De Ordinis sacri impedimento differe?* Subsequens Matrimonium sola Ecclesie constitutione dirimit. *Potest ne quis post Matrimonium Ordinem sacrum suscipere?* Requiritur, vt liceat, vxoris licentia. Præterea vt si manens in seculo senex sit, & absque suspitione incontinentiæ votum castitatis emitat: si iuuenis, vt Religionem ingrediatur. Defuncto autem viro transire non potest ad alias nuptias ob votum Castitatis emissum.

85. *Quid si virum ad Cardinalatum, vel Episcopatum promoueri contingat?* Vxor in Religione cogitur profiteri.

86. *Amittit ne aliquid Clericus si fortè ad validum transiit Matrimonium?* Ipso iure Ecclesiastica Beneficia amittit, sub quibus etiam pensiones continentur, titulo collata Clericali. Tamen priuilegio Canonis & fori gaudere potest, si vnicam virginem ducat; habitum, & Tonsuram gesserit.

87. *De transeunte autem ad Matrimonium inualidum quid?* Coniugium iniens dum est in sacris, ipso facto incurrit excommunicationem. Contra verò si coniugatus absque vxoris licentia ad sacros Ordines accedat, efficitur irregularis, hoc est: neque in susceptis ministrare, nec ad Superiores uolare poterit.

§. 10. *Ligamè.* 88. *Quid ligaminis impedimentum?* Ligamen est vinculum prioris Matrimonij, quo constante, iecundum est initum. Poligamia Diuino iure in lege Euangelica est prohibita. Profectò vnum virum plures habere vxores posse fuit cum Israëlítico populo dispensatum; quia non erat contra primum Matrimonij finem, qui prolis educatio, & generatio erat: plures viros vnã habere vxorem naturali est iure interdictum.

§. 11. *Publica Honestas.* 89. *Publica honestatis impedimenti adnecte expositionem.* Publica honestas est propinquitas ex sponsalibus, vel Matrimonio rato proueniens; quando scilicet desponsatus quis cum Maria, nubit postea cum Catharina sorore Maria. Nullum est huiusmodi coniugium. Quod si cum secunda copulam ineat, prohibetur cum vtraque Matrimonium institere. Profectò quæ ex sponsalibus prouenit, non excedit primum consanguinitatis gradum tam in recta, quam in tranuersa linea. At quæ prouenit ex Matrimonio rato, perdurat etiam nunc vsque ad quartum.

90. *Affinitatis iam impedimentum euoluamus.* Propinquitas est personarum ex carnali commixtione proueniens affinitas, omni carens parentela. Eius gradus numerus, quemadmodum consanguinitatis gradus annuerasti; quia quoto gradu quis consanguineus est viri, vel foeminae cognitae, eodem est viro vel foeminae affinis. §. 12. Affinitas.

91. *Quotuplex linea?* Duplex, vna ascendentium & descendentium, v.g. Socer & vitricus, socrus & nouerca, gener & nurus; priuignus & priuigna; altera collateralium; eorum scilicet, qui alteri coniugi consanguinei sunt.

92. *Quando maris semen in foeminis vas non immittitur, contrahitur affinitas?* Minimè. *Vsque ad quemnam gradum dirimit?* Si ex copula licita, nempe ex Matrimonio oriatur, dirimit vsque ad quartum; si ex fornicatione, vsque ad secundum, ex Tridentini restrictione.

93. *An affinitas dirimet iure Ecclesiastico, an iure naturae?* In primo gradu rectae lineae probabile est iure naturae dirimere, in reliquis tantum Ecclesiastico.

94. *De impotentia impedimento differamus.* Si impotentia coeundi sit absoluta, & perpetua in viro, (frigiditatem voco) subsequens irritat Matrimonium; nec satis est foemineum vas penetrari, si intra illud etiam non seminetur. Profecto in foemina impotentia haec arctitudo appellatur, quae si tanta sit, vt semen recipere intra vas non queat, etiam irritat; secus, si tantum absque vitae periculo parere non possit. §. 13. Impotentia.

95. *Impotentia tantum est respectiua, cum foemina haec haud est illi viro apta; & e contra.* Tunc quidem si huiusmodi respectiua impotentia sit perpetua, etiam dirimitur Matrimonium illius viri aut foeminae respectu.

96. *Quandonam censetur haec respectiua impotentia perpetua?* Quando nulla humana arte absque corporali periculo potest remoueri. *Si foemina iam sit nupta, & medicorum iudicio per incisionem apta viro reddi possit?* Teneri iudicio citra mortis, aut grauis morbi periculum pati incisionem. *Suppone impotentiam solam esse accidentalem, siquidem ex sola senectute id prouenit.* Matrimonio non obstat.

97. *Quid si impotentia sit in maleficio.* Si perpetua sit, subsequens irritat Matrimonium. Verum censetur perpetua esse, si tolli non possit sine alio maleficio, vel sine miraculo. Item cum constat post triennium experientiae eodem modo remanere, perpetua praesumitur impotentia.

98. *Si temporalis solus modus sit, siquidem ex aetate accidat defectu, vt ante pubertatem?* Irritum est Matrimonium Ecclesia

872 *Moralis Theologiae Tract. VII. Sacramenta,*
clesiastico iure, si post pubertatem adhuc potens non sit. Con-
sulo maturius tempus expectari.

99. *Matrimonium, desperata iam salute, mortis tempore ce-
lebratur: validum ne est?* Ita planè; quia accidentaliter tunc
vir impotens ad prolem. Profectò proles iam antea habita,
si naturalis sit, legitima redditur.

100. *Potest ne Hermaphroditus Matrimonium inire?* Potest
quidem iuxta sexum, qui prævalet. *Vterque æqualis est.* Eligat,
quem velit. At eo electo, alium non potest eligere.

101. *Dissoluitur Petri Matrimonium: non potest aliam du-
cere uxorem?* Si dissolutum fuit ratione frigiditytis in ipso,
prohibitus est ei transitus ad alias nuptias. Si autem dissolu-
tum est ratione arctitudinis in fœmina, dissimili alij viro
potenti ad ipsam potest copulari coniugio. Si denique ratio-
ne maleficij sit dissolutum, vterque transire ad secundas nu-
ptias potest.

102. *Impotentia Matrimonium prius consummatum subse-
quitur?* Non dirimitur; quia iam fuit consummatum. *Si au-
xorem ratum solummodo?* Probabilius reputo non dissolui.

103. *Quid si coniuges coire non possint, aut semen prolificum
non esse cognoscatur?* Si non possunt coire, à copula abstineant.
Si possint, etiam si semen prolificum non sit, copulari non pro-
hibentur. Profectò ad impotentia capendum experimen-
tum, triennium conceditur, cum dubia est.

§. 14. *Raptus.* 104. *Dixisti iam Clandestinum Matrimonium iure nouo
prohibitum, ubi Tridentini viget observatio. De raptu, nouo
etiam impedimento apposito quid dicendum?* Raptus quidem
peccatum luxuriæ est, quo persona aliqua cum violentia ab-
ducitur ad turpem actum cum ea exercendum. Vnde ad ra-
ptum tria requiruntur, violentia, abductio, & vt causa libidi-
nis fiat. Ad pœnas autem incurrendas requiritur, vt mulier
rapta honestæ sit vitæ. Hoc quidem impedimentum impe-
diens erat iure Canonico, at nouo Tridentini iure dirimens
est pro tempore, quo rapta existit sub raptoris potestate, nec
separata est, & tuto in loco, ac libero constituta. Pœnas de-
nique infamiæ incapacitatis omnium dignitatum vltra obli-
gationem dorandi decenter raptam arbitrio iudicis raptor
incurrit, cum raptus sit causa, cum rapta Matrimonium con-
trahendi.